

GASTRONOMİ TURLARININ COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLER ARACILIĞI İLE OLUŞTURULMASI: BATI KARADENİZ TURLARI ÖRNEĞİ

*Establishment of Gastronomy Tours by Geographically Marked Products: Example of Western Black Sea
Tours*

* Şaban KARGİGLİOĞLU

** Yavuz ÇETİN

*** Gül ERKOL BAYRAM

ÖZET

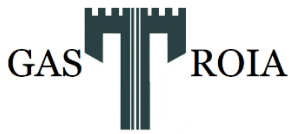
Bir toplumun yiyecek ve içeceği dair tüm kültürel mirasını ifade eden gastronomi bilimi turizm aktivitelerine de yön vermekte, turizmi etkileyen ve turizmden etkilenen bir kavram olarak önemini sürdürmektedir. Bu önemin ve ilginin bilincinde olan seyahat acentaları ve tur operatörleri; oluşturduğu farklı gastronomi turları ile hemen hemen her kesimden turistlere hitap etmektedir. Ayrıca tek bir aktivite ile yetinmeyen seyahat işletmeleri; doğal güzellikleri görmenin yanında o bölgeye özgü lezzetleri tatmayı da tur programlarına dahil etmekte; gastronomi turları kapsamında pek çok faaliyeti turistlere sunmaktadır. Coğrafi işaretli ürünler ise; o bölgeye özgün ürünleri ifade etmekte, sadece o bölgenin sıcaklık, nem, yağmur, toprak ve rüzgarında yetişebilmektedir. Gastronomi turlarında kısmen de olsa yer alsada; “coğrafi işaretli ürünli gastronomi turları” şeklinde bir tur programı oluşturulmamıştır. Bu araştırmanın amacı coğrafi işaretli ürünler ile gastronomi turlarının oluşturulmasına dair bir model geliştirmektir. Örneklem olarak Batı Karadeniz bölgesinde turlar seçilmiş, turların süresi, güzergahlar ve niteliği incelenerek coğrafi işaretli ürünler ile bir tur programı hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gastronomi Turları, Coğrafi İşaretli Ürünler, Batı Karadeniz, Paket Turlar, Turizm.

ABSTRACT

Gastronomy science, which expresses the cultural heritage of a society for food and drink, also directs tourism activities and continues its importance as a concept that affects tourism and is influenced by tourism. Travel agencies and tour operators who are aware of this importance and interest; appeal to tourists from almost every segment with its different gastronomy tours. In addition, travel agencies which is not limited to provide single activity only, by including tasting of local delicacies besides seeing natural beauties in tour programs, offer many activities within the scope of gastronomy tourism. Geographical indication products; refers to the authentic products of the area; that can only grow in the temperature, humidity, rain, soil and wind of that region. No tour programs have been created in the form of “gastronomy tours with geographical indication products”; even for a part in gastronomy tours. The aim of this study is to develop a model for the creation of gastronomic tours with geographical indication products. Tours in the Western Black Sea region were selected as samples, and a tour program with geographical indication products was prepared by examining the duration, routes and quality of the tours.

Keywords: Gastronomy Tours, Geographical Indication Products, Western Black Sea, Package Tours, Tourism.

doi.org/10.32958/gastroia.585792

Yazar Bilgileri

ORCID:

* 0000-0002-8952-7225

** 0000-0002-7435-590X

***0000-0001-9764-2883

Email:

* skargiglioglu@gmail.com

** ycetin@ogr.sinop.edu.tr

***gulerkol@sinop.edu.tr

GİRİŞ

Bireyler tarihin ilkçağlarından itibaren farklı motivasyon ve ihtiyaçlarla yeme-içme eylemine yönelmiştir. Önceleri hayatta kalabilme maksadıyla gerçekleştirilen bu faaliyet sonrasında; farklı tatlar ve lezzetler arama ve farklı kültürleri deneyimleyebilme güdüsü ile devam etmiştir. Tarım, hayvancılık, çiftçilik ve sanayi devrimi gibi dünya hareketliliğine yön veren olaylar gastronomiyi de yönlendirmiştir. Özellikle sanayi devrimi ve teknolojik çeşitliliğin artışı belli bir dönemden sonra tüketicilerde gelenekselliğe dönüşe sebep olmuştur. Tercih ettiği ürünlerde doğallık ve yöresellik arayan bir grup tüketici ürünlerin üretim bölgelerini, üretim aşamalarını, üretim birimlerini bilme ve bu konulara dikkat etme ihtiyacı hissetmişlerdir. Özellikle uzun yıllar bireylere dayatılan fast-food anlayışı sağlıksız bir yaşam biçimi oluşturmuş, bireylerin yöresel ürünlere olan eğilimlerinde büyük bir artışa sebep olmuştur. Artık herhangi bir ürün satın almadan önce tüketiciler ürünlerin üretildiği yer ve niteliği hakkında bilgi sahibi olmak istemektedir. Bu kapsamda; coğrafi işaretlerin yöresel ürünlerin değerini kaybetmemesi hususunda oldukça önemli bir konumda olduğunu ifade etmek mümkündür. Teknolojinin hızlı ilerleyişi ve iletişim araçlarının bu kapsamda farklılaşması tüketicilerin pek çok kanaldan ürünlerin niteliği ve kalitesine dair bilgi sahibi olmalarını sağlamıştır. Fabrikasyon üretimden uzaklaşarak sürdürülebilirliği hedefleyen insanlar günümüzde ulaşımdan, yeme-içmeye her alanda doğal, geri dönüştürülebilir, doğaya zarar vermeyen, yerel halkı koruyan ürünleri tercih etmektedir. Coğrafi işaretli ürünleri de kullanıcılarda büyük bir güven oluşturmakta, bunun bilincinde olan firma, kurum ve kişiler kendi kimliklerini yansıtan ürünlerinde coğrafi işaretleme yoluna gitmiştir. Küresel anlamda coğrafi işaretleme Paris sözleşmesi ile 1800'lü yıllarda hayatımıza girmiş olsa da; Türkiye'ye yansımaları 1995 yılında gerçekleşmiş, günümüze geldiğinde 817 adet ürünün coğrafi işaretli, 301 adet ürünün ise tescil sürecinin devam ettiği bilinmektedir (Üzümcü, Alyakut ve Akpulat, 2017).

Coğrafi işaretli ürünlerin Türkiye için oldukça önemli olduğunu ifade etmek mümkündür. Özellikle; Kırsal bölgeler ve yöresel değerlerin ön plana çıktığı destinasyonlarda coğrafi işaretli ürünler kültürlerin sürdürülebilirliğine yardımcı olmakta; bölgenin değerlerini, gelenek ve görenekleri, kültürel mirası koruma altına almakta, tarıma dayalı üretimi desteklemekte, sahip olduğu bölgenin tanıtım ve imajına olumlu katkılarda bulunmaktadır. Turizm açısından değerlendirildiğinde ürünün üretildiği yere turisti çekerek; büyük bir turizm girdisi oluşturmakta; bölgenin turizm değerleriyle tanıtımını sağlayarak bölgesel kalkınmaya yardımcı olmaktadır. Coğrafi işaretler ve turizm arasında bu açıdan yakın bir ilişki olduğunu ifade etmek mümkündür (Mercan ve Üzülmöz, 2014).

Coğrafi işaret kavramının uluslararası ve ulusal alanda farklı tanım ve boyutları bulunuyor olsa da genel olarak kültürel kimliği koruduğu, yöresel ürünlerin gelecek nesillere aktarımında kilit bir rol oynadığını ifade etmek mümkündür. Coğrafi İşaret kavramının kültürün korunmasındaki rolünü ve bölgesel kalkınmaya etkisini farklı araştırmacılar (Downes, 2000; Barham, 2003; Broude, 2005; Panizzon, 2005; Bowen, 2005; Raustiala ve Munzer, 2007; Ghafele, 2009; Zografos, 2009; Blakeney, 2009; Frankel, 2011; Davies, 2018) araştırmalarında ifade etmiştir. Özellikle yemek-kültür-mekan ilişkisi arasındaki güçlü bir bağ bulunduğu pek çok otorite tarafından kabul edilen bir gerçektir. Örneğin Coğrafi işaretli ürünlerin kalbi olarak tanımlanan Fransa pek çok tüketicinin ziyaret ettiği ve edilmesini de önerdiği bir destinasyondur. Coğrafi işaretli ürünler yerel üreticileri organize

etmekte, yerel kimliği odaklanmakta ve sürdürmekte, yerel kimliği özendirerek, kırsal turizmi teşvik etmektedir. Coğrafi işaretler tarım sektörünün turizm ile entegre olmasını sağlayarak, yöre halkının turizm, seyahat ve ilgili sektörleriyle gelişmesine yardımcı olmaktadır (Cawenegem, Drahos ve Cleary, 2014).

Turizmin her geçen artan önemiyle toplumların kalkınmasında ve gelişmesinde oldukça önemli yere sahiptir. Bu konumu elde etmesinde pek çok etken mevcuttur.

Kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliğine olan etkisi de bunlardan biridir. Özellikle son yıllarda kültür turlarının yılın oniki ayına yayılması ile; yılın her dönemi farklı tur programları oluşturularak turistlere farklı alternatifler sunulmaktadır. Bunlardan biri olan; gastronomi turları ise dünyada uzun yıllardan beri belirli ürünler kapsamında yapılmakta; Türkiye’de ise son yıllarda popüler bir tur programı olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı rota, farklı lezzet ve tatlar arayan gastro-turistlere yeni bir alternatif sunmayı amaçlayan bu araştırmada Batı Karadeniz bölgesi coğrafi işaretli ürünleri ve bu ürünler aracılığı ile bir tur programı hazırlanmaya çalışılmıştır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Gastronomi Turları

Turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmeler, kendilerini geliştirmek ve çeşitliliklerini arttırmak için gastronominin çekiciliğinden yararlanmaktadır. Gastronomi turizminin on iki ay süresince talep edilebilen bir turizm çeşidi olması neticesinde pek çok ülke kendi kültüründen ürünleri, gerek coğrafi işaretli ürünler aracılığıyla gerekse somut ve somut olmayan kültürel mirasları ile zenginleştirerek tanıtım ve pazarlama alanında kullanmaktadır (Kargiglioğlu, 2019). Gastronomi turizminin çıktılarını bakıldığında, bölge ve ülke açısından rekabet edilebilirlik avantajı ile birlikte markalaşmaya da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle, ekonomik göstergelerde pozitif bir tablonun oluşması ve destinasyonun gelişmesi açısından yöresel mutfak önemli bir rol oynamaktadır. Gastronomi turizminden yararlanmak isteyen ülke ve bölgeler, gerek hukuki gerekse ekonomik olarak resmi makamlar tarafından desteklenmektedir (Henderson, 2009). Son dönemlerde gidilecek destinasyonun, yerel yiyecek ve içeceklerinin hazırlanması, pişirilmesi ve sunumları ile ilgili oluşturulan gastronomi turları, birincil amaç olarak rağbet gören turizm çeşitleri arasında yerini almaktadır (Zengin, Uyar ve Erkol, 2014). Gidilen destinasyonun, gastro kültürünü, sosyolojisini, tarımsal üretimini ve buna bağlı şekillenen mutfak reçeteleri hakkında bilgi sahibi olup ziyaretçilere bu bilgilerini aktaran, tattıran, yapımını gösteren ve ilgili lezzetlere ziyaretçilerin ulaşmasını sağlayan uzmanlık rehberliğine gastronomi rehberliği denilmektedir (Arslantürk ve Gül, 2019). Gastronomi turlarında yiyecek ya da içecekleriyle ünlü destinasyonlara, kırsal alan ve festivallere, mutfak müzelerine ve yerel restoranlara yönelik gezilerin yapıldığı görülmektedir (Ryu ve Jang, 2006).

Coğrafi İşaret Kavramı

Coğrafi işaret, temel olarak benzerlerinden farklılaşmış ve bu farkı kaynaklandığı yöreye borçlu olan bir yöresel ürün adını ifade eder. Bu anlamda coğrafi işaret, belirgin bir niteliği,

ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işarettir (Türkpatent, 2018). Coğrafi işaret sisteminin temel amacı; genel nitelikleri itibariyle üretimi, kaynağı gibi birtakım yerel niteliklerine bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunmasını sağlamaktır (Türk Patent Enstitüsü, 2012). Her bölgenin sürdürülebilir ve ekonomik kalkınmasına etki eden gıda ve tarım ürünlerinin kökeninin önemi her gün artmaktadır. Coğrafi işaretli ürünlerin tescil edilmesi, bu kökene dair yasal bir dayanak olarak görülmektedir (Gangjee, 2015).

Coğrafi işaretlerin uluslararası platformda günümüzdeki şekliyle korunması ilk olarak Sınai Mülkiyetin Korunması kanunu olarak 1883 yılında Paris Sözleşmesi ile gerçekleşmiştir. Coğrafi işaretler, markaların uluslararası tescili hakkında 1891 yılından gerçekleştirilen Madrid Anlaşması aracılığıyla kolektif veya sertifikasyon işaretleri aracılığıyla birçok ülkede korunabilir hale gelmiştir (WIPO, 2018). Türkiye’de ise coğrafi işaretler, 1995 tarih ve 555 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Türk Patent Enstitüsü (TPE) tarafından tescil edilerek korunur (555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname). Fikri mülkiyet yasalarının küresel uyumunu arayan ticaretle ilgili Fikri Mülkiyet Hakları sözleşmesi 1995 yılında yürürlüğe girmiştir. Dünya Ticaret Örgütü (WTO) üyesi olan tüm ülkelerin fikri mülkiyetin korunmasına ilişkin ortak küresel yasaları kabul etmek veya ticari yaptırım riskiyle karşı karşıya kalmamak için ticaretle ilgili Fikri Mülkiyet Hakları kurallarına uymaları gerekmektedir (WTO, 2011).

Tüm dünyada gıda alanında yerel ürünlerin değerinin fark edilmesi ile bu ürünler için coğrafi işaret koruması yoluna gidilerek üreticilerin ve tüketicilerin serbest piyasa koşullarının negatif etkilerinden korunması ile ilgili uygulamalar artmıştır. Coğrafi işaretler, “menşe adı” ve “mahreç işareti” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Menşe adı, yöresel ürünlerin üretilmesi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin hepsi, sınırları belirlenmiş yöre, bölge ve ülke içinde gerçekleşen ürünleri tanımlamak için verilen coğrafi işaretlerdir (Sınai Mülkiyet Kanunu, 2016).

Mahreç işareti ise, yöresel ürünlerin üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerden en az birinin sınırları belirlenmiş yöre, bölge ve ülke içinde gerçekleşen ürünleri tanımlamak için verilen coğrafi işaretlerdir (Sınai Mülkiyet Kanunu, 2016).

Coğrafi işaretler, yiyecek ve içeceklerin köken yerlerini referans göstermesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Coğrafi işaret tescilli ürünler, her zaman ürünü oluşturan coğrafi ortamlarla ilişkilendirilen agro-ekolojik koşullar veya hayvan ırkları, bitki çeşitleri ve/veya benzersiz insan hakları ile farklılaştırılmıştır. Standart ürün ve bu ürünlerin kökenlerine artan talepler ile bir niş pazar oluşmasını sağlamıştır. (Deselnicu ve diğerleri, 2013). Coğrafi işaretler, ürünün kökeni ile olan kuvvetli ilişki sayesinde tüketicileri ürünün bulunduğu coğrafyaya çekerek turizmin canlanmasına da katkıda bulunmakta olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bölgesel gelişimde önemli bir etmen olarak görülen turizm, yerel ve yöresel ürünlerin ön plana çıkmasını sağlayan önemli bir sektör olarak kabul edilmektedir (Mercan ve Üzülmez, 2014: 68).

Dünyaca ünlü bazı coğrafi işaretlerin ait oldukları bölgenin ve ülkenin ekonomik kalkınmasında çok önemli rol oynadıkları ve benzer diğer ürünlere göre daha güvenli sayılarak tercih edildiğinden, coğrafi işaret alan bu yöresel değerler turizm için önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir (Akın, 2006; Oğuz, 2016). Coğrafi işaret tescili ile ürünlerin

kalitesi korunduğu ve yetiştirildiği yöre adı ile üne kavuşup markalaştığı için tüketiciler tarafından da daha çok satın alınmaktadır (Şahin, 2013). Coğrafi işaret uygulaması sayesinde, ürünlerin kendine has üretim yöntemleri ve kaynakları kayıt altına alındığı ve sürdürülebilirliği sağlandığı için gastronomi turizmi ile coğrafi işaretler birbirleri ile yakın ilişki içerisinde (Kan vd., 2012).

Türkiye’de hem coğrafi işaret almış hem de hala onay bekleyen çok sayıda yöresel ürün ve yemeğe sahip olduğundan, yerel ekonominin güçlenmesi, kırsal kesimlerde istihdam sağlanması ve turizm türlerinin geliştirilmesinde coğrafi işarete sahip ürünler önemli görevler üstlenebilir (Hazarhun ve Tepeci, 2018). Jay ve Taylor (2012), Fransa’nın Champagne bölgesinde üretilen ve coğrafi işaret sistemiyle korunan ürün olan Champagne köpüklü şarabı sayesinde Fransa’nın bölgeye turist çekmede başarılı olan bir ülke olduğunu belirtmişlerdir.

Bowen ve Zapata (2009)’da, Meksika’nın coğrafi işaret alan tekila ürünü sayesinde uluslararası arenada tanınırlığını artırdığı ve Meksika’nın bölgesel gelişimine önemli katkılar sağladığını belirtmiştir.

Batı Karadeniz Bölgesinde Yer Alan Coğrafi İşaretli Ürünler

Batı Karadeniz bölgesinde yer alan şehirlerdeki coğrafi işaretli ürünler Türk Patent ve Marka Kurumu’nun hazırladığı listeye göre alınmış ve aşağıdaki gibi Tablo 1’de listelenmiştir.

Tablo 1. Batı Karadeniz bölgesi coğrafi işaretli gastronomik ürünler listesi.

Şehir	Coğrafi İşaretin Adı / Geleneksel Ürün Adı	Dosya No	Başvuru Tarihi	Tescil No	Türü
Bartın	Bartın Ağda Tatlısı	C2018/083	30-03-2018	-	Mahreç işareti
Bartın	Bartın Beyaz Baklavası	C2018/226	03-12-2018	-	Mahreç İşareti
Bartın	Bartın Kabak Burması Tatlısı	C2018/225	03-12-2018	-	Mahreç İşareti
Bartın	Bartın Pirinçli Dolması	C2018/228	03-12-2018	-	Mahreç İşareti
Bartın	Bartın Tatlı Böreği	C2018/084	30-03-2018	-	Mahreç işareti
Bartın	Bartın İncir Doldurması Tatlısı	C2018/227	03-12-2018	-	Mahreç İşareti
Bolu	Bolu Alıç Sirkesi	C2016/071	15-08-2016	-	Mahreç İşareti
Bolu	Bolu Civril Ayşe Fasulye	C2017/102	10-08-2017	-	Menşe Adı
Bolu	Bolu Dağ Fındığı	C2017/103	10-08-2017	-	Menşe Adı
Bolu	Bolu Dağ Çileği Reçeli	C2015/062	21-12-2015	-	Mahreç İşareti
Bolu	Bolu Kanlıca Mantarı	C2016/068	15-08-2016	-	Menşe Adı
Bolu	Bolu Karavü Konsantresi	C2015/048	02-12-2015	-	Mahreç İşareti
Bolu	Bolu Keşi	C2016/073	15-08-2016	-	Mahreç İşareti
Bolu	Bolu Kıbrısık Pirinci	C2016/072	15-08-2016	-	Menşe Adı
Bolu	Bolu Kızılıcak Tarhanası	C2017/080	14-07-2017	252	Mahreç İşareti
Bolu	Bolu Kozalak Reçeli	C2015/050	02-12-2015	-	Mahreç İşareti

Gastronomi Turlarının Coğrafi İşaretili Ürünler Aracılığı İle Oluşturulması: Batı Karadeniz Turları Örneği
Şaban KARGİGLİOĞLU, Yavuz ÇETİN, Gül ERKOL BAYRAM

Bolu	Bolu Uğut Tatlısı	C2016/070	15-08-2016	-	Menşe Adı
Bolu	Dörtdivan Höşmerimi	C2018/068	21-03-2018	-	Menşe Adı
Bolu	Dörtdivan Patatesli Somun Ekmeği	C2018/070	22-03-2018	-	Menşe adı
Bolu	Dörtdivan Yağlı Keşi	C2018/071	22-03-2018	-	Menşe adı
Bolu	Dörtdivan İncir Uyutması	C2018/069	22-03-2018	-	Menşe adı
Bolu	Göynük Bombay Fasulye	C2015/017	26-03-2015	313	Menşe Adı
Bolu	Göynük Eriği	C2016/053	19-07-2016	-	Menşe Adı
Bolu	Göynük Tokalı Örtme	C2015/019	15-05-2015	218	Mahreç İşareti
Bolu	Çakmak Tarhanası	C2018/067	21-03-2018	-	Menşe adı
Düzce	Akçakoca Mancarlı Pide	C2017/141	12-09-2017	321	Mahreç İşareti
Düzce	Akçakoca Melengüceği Tatlısı	C2017/127	12-09-2017	279	Mahreç İşareti
Düzce	Akçakoca Sarı Fındığı	C2017/094	18-08-2017	-	Menşe Adı
Düzce	Düzce Acıkası	C2017/140	12-09-2017	309	Mahreç İşareti
Düzce	Düzce Elma Sirkesi	C2017/167	31-10-2017	-	Menşe Adı
Düzce	Düzce Fındıklı Tahin Helva	C2017/168	31-10-2017	-	Mahreç İşareti
Düzce	Düzce Kestane Balı	C2017/229	11-12-2017	-	Mahreç İşareti
Düzce	Düzce Köftesi	C2017/139	12-09-2017	308	Mahreç İşareti
Düzce	Düzce Şırası	C2017/169	31-10-2017	-	Menşe Adı
Düzce	Konuralp Pirinci	C2017/056	03-07-2017	-	Menşe Adı
Karabük	Eskipazar Peyniri	C2018/081	29-03-2018	-	Menşe adı
Karabük	Eskipazar Çizlemesi	C2018/098	13-04-2018	-	Mahreç işareti
Karabük	Eflani Hindi Bandırması	C2017/135	12-09-2017	304	Menşe Adı
Karabük	Eskipazar Miyane Helvası	C2018/055	09-03-2018	-	Menşe adı
Karabük	Eskipazar Şalgamı	C2018/073	26-03-2018	-	Menşe adı
Karabük	Safranbolu Lokumu	C2006/009	22-05-2006	183	Mahreç İşareti
Karabük	Safranbolu Safranı	C2009/009	21-05-2009	144	Menşe Adı
Karabük	Safranbolu Çavuş Üzümü	C2014/073	27-11-2014	-	Menşe Adı
Kastamonu	Cide Ceviz Helvası	C2018/182	17-09-2018	-	Menşe adı
Kastamonu	Devrekani Hindi Banduması	C2017/158	10-10-2017	-	Mahreç İşareti
Kastamonu	Fındık Şekeri	C2018/097	30-03-2018	-	Mahreç işareti
Kastamonu	Kastamonu Kestane Balı	C2018/237	20-12-2018	-	Menşe Adı
Kastamonu	Kastamonu Siyez Unu	C2018/154	13-07-2018	-	Menşe adı
Kastamonu	Şehit Şerife Bacı Mantısı	C2018/193	10-10-2018	-	Menşe adı
Kastamonu	Şehit Şerife Bacı Tatlısı	C2018/192	10-10-2018	-	Menşe adı
Kastamonu	Daday Etli Ekmeği	C2017/185	09-11-2017	378	Mahreç işareti
Kastamonu	Devrekani Cırık Tatlısı	C2017/182	06-11-2017	-	Mahreç İşareti
Kastamonu	Doğanyurt Kestane Balı	C2017/197	22-11-2017	-	Menşe Adı
Kastamonu	Kastamonu Pastırması	C2018/006	29-12-2017	-	Mahreç İşareti
Kastamonu	Kastamonu Simidi	C2017/247	22-12-2017	-	Mahreç İşareti
Kastamonu	Kastamonu Siyez Bulguru	C2017/201	17-11-2017	413	Menşe Adı

Kastamonu	Kastamonu Tiridi	C2017/246	22-12-2017	-	Mahreç İşareti
Kastamonu	Kastamonu Çekme Helvası	C2017/202	17-11-2017	388	Mahreç işareti
Kastamonu	Pınarbaşı Kara Çorba	C2013/005	31-12-2012	319	Mahreç İşareti
Kastamonu	Taşköprü Kuyu Kebabı	C2012/081	03-07-2012	197	Mahreç İşareti
Kastamonu	Taşköprü Sarımsağı	C2009/010	28-05-2009	135	Menşe Adı
Kastamonu	Tosya Pirinci	C2014/069	12-11-2014	230	Menşe Adı
Sinop	Boyabat Sirik Kebabı	C2018/119	21-05-2018	-	Mahreç işareti
Sinop	Durağan Mahraması	C2018/223	03-12-2018	-	Menşe Adı
Sinop	Gerze Düğün Helvası	C2018/104	30-04-2018	-	Mahreç işareti
Sinop	Saraydüzü İncir Uyuşturması	C2018/091	22-03-2018	-	Mahreç işareti
Sinop	Ayancık Göynek Yakası	C2012/149	26-11-2012	228	Mahreç İşareti
Sinop	Boyabat Gazidere Domatesi	C2017/136	13-09-2017	-	Menşe Adı
Sinop	Sinop Nokulu	C2011/087	08-12-2011	284	Mahreç İşareti
Zonguldak	Devrek Beyaz Baklavası	C2017/189	09-11-2017	-	Mahreç İşareti
Zonguldak	Devrek Beyaz Baklavası	C2017/218	29-11-2017	-	Mahreç İşareti
Zonguldak	Devrek Cevizli Kömeci	C2017/217	29-11-2017	-	Mahreç İşareti
Zonguldak	Devrek Kömeci	C2017/188	09-11-2017	-	Mahreç İşareti
Zonguldak	Çaycuma Manda Yoğurdu	C2018/015	15-01-2018	-	Mahreç İşareti

Kaynak: Tablo, yazarlar tarafından çalışmada yer alan şehirler ile ilgili olarak Türk Patent ve Marka Kurumu'nun web sitesindeki 'coğrafi işaret ve geleneksel ürün adı istatistikleri' listesinden yararlanılarak oluşturulmuştur (<https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/geographicalRegisteredList/>).

YÖNTEM

Coğrafi İşaretli Ürünlerin Gastronomi Turları Açısından Değerlendirilmesi

Coğrafi işaretli ürünlerin, destinasyonların tanıtım ve pazarlanmasında kullanılması ile birlikte paket turların içeriğinde de çekicilik unsuru olarak kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Gastronomi turizminin geliştirilmesinde coğrafi işarete sahip ürünler önemli rol oynamaya başlamıştır (Yenipınar vd., 2014; Kan vd., 2012). Buradan hareketle, gastronomi turlarında, gastronomi konusunda uzmanlığa sahip rehberlere ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Gastronomi uzmanı turist rehberlerinin, belirli bir destinasyonun yerel mutfak kültürü, gelenekleri ve uygulamaları konusunda derinlemesine bilgi ve deneyim sahibi olan; gelenekselde yapılan, bilinmeyen ama korunması/yaşatılması gereken tatları ziyaretçiye aktararak tanıtan rehberler olduğu belirtilmektedir (İrigüler ve Güler, 2017). Çalışmadaki tur programı; Anı Tur, Jolly Tur, tatilbudur.com gibi seyahat acentelerinin düzenlemiş oldukları kültür turlarının ve yine çeşitli acentelerin düzenlemiş olduğu gastronomi tur

programlarından yararlanılarak hazırlanmıştır (Anı Tur, 2019; Jolly Tur, 2019; Tatilbudur.com, 2019).

BULGULAR

Batı Karadeniz Bölgesi Gastronomi Turu

Tablo 2. Batı Karadeniz Gastronomi Turu Güzergâhı

BATI KARADENİZ GASTRONOMİ TURU ROTASI 2 GECE 3 GÜNDÜZ	
Ankara-Bolu-Düzce-Zonguldak-Bartın-Kastamonu-Sinop	
1-	Ankara-Bolu-Yedigöller 270km.3,40 saat.
2-	Düzce-Akçakoca (Akşam Yemeği)-Zonguldak (Konaklama) 185km.2.30 saat.
3-	Zonguldak (Yöresel Kahvaltı)-Amasra (Öğle Yemeği)-Safranbolu-230km.3.10 saat.
4-	Safranbolu-Kastamonu (Akşam Yemeği & Konaklama)-120 km. 1,50 saat.
5-	Kastamonu (Kahvaltı)-Taşköprü-Sinop (Öğle & Akşam Yemeği) 200km.2.5 saat.
6-	Sinop-Ankara (geri dönüş) 415km.5.15 saat.
Hareket Saati: 07.00 Ankara (1.Gün). Variş Saati: 23.50 Ankara (3.Gün). Tur Rotası: Ankara-Bolu-Düzce-Zonguldak-Bartın-Kastamonu-Sinop-Ankara. Tur İçin Kat Edilecek Mesafe: 1455 Km. Şehir İçi Transferler Dahil Toplam Kat Edilecek Tur Mesafesi: 1600 Km.	

Yukarıda Tablo.2’de gösterilmiş olan toplamda 1600 kilometre tur mesafesine sahip, konforlu ve son model otobüslerle gerçekleştirilecek olan Batı Karadeniz Gastronomi Turumuzun rotası; ilk çıkış noktası Ankara’dan Bolu, Düzce, Zonguldak, Bartın, Kastamonu, Sinop şeklinde izlenecek ve tur sonunda ilk çıkış noktası olan Ankara’ya dönüş yapılarak tamamlanacaktır. Turumuz 2 gece otel konaklamalı ve 3 gündüz gezi süresini içermektedir. Turumuz boyunca konaklamalar o bölgedeki otantik özellikler içeren konaklama tesislerinde yapılırken, yöresel ve coğrafi işaretili ürün ve yiyeceklerden seçilerek yapılmış en özel menüler misafirlerin beğenisine sunulacak olup coğrafi işaretili ürünlerin satışının yapıldığı otantik dükkanlar da alışveriş için tercih edilecektir. Ve ayrıca misafirlerimizin ilgisi dâhilinde coğrafi ürün ve yiyeceklerin hazırlandığı işletmelerin imalathane ve mutfaklarına da özel ilgi kapsamında kısa turlar da düzenlenecektir.

1- Ankara-Bolu-Yedigöller

Turumuza sabah 07.00’de Ankara’dan hareket ederek Bolu’daki Yedigöller Milli Parkına doğru yola çıkıyoruz. Yedigöller Milli Parkı, güneyden kuzeye 1500 metrelik alan içerisinde, heyelanların oluşturduğu zengin bitki örtüsüne sahip orman denizini andıran, geniş rekreasyon sahalarıyla, bazılarının dip kaçaklarıyla birbirine bağlı olduğu tabiat harikası irili ufaklı yedi adet göl olan Sazlıgöl, İncegöl, Nazlıgöl, Küçükgöl, Deringöl, Büyükgöl, ve Seringöl’ü gezerek, rengarenk ağaçlarla kaplı muhteşem bir tabiat ile baş başa

kalacağımız kısa yürüyüşler yaparak, manzara tepesinden fotoğraf çekebilir, ve ortamın keyfine varabilirsiniz. Öğlen yemeğimizi Yedigöller Milli Parkı'nda hazırlattığımız ve Bolu yöresine ait coğrafi işaretleli yiyeceklerle zenginleştirdiğimiz menümüzü misafirlerimizin beğenisine sunuyoruz. Bolu'dan Düzce'ye doğru hareket ediyoruz.

Sabah Kahvaltısı: Otobüste Dağıtılacak Olan Kahvaltılık Ürünler (Ankara Simidi, Çanakkale Ezine Peyniri, Anamur Muzu, Beypazarı Kuruğu)
Öğle Yemeği Menüsü: Yedigöller Milli Parkı: Dörtdivan Patatesli Somun Ekmeği, Bolu Kanlıca Mantarı, Bolu Kızılıcak Tarhanası, Çakmak Tarhanası, Göynük Bombay Fasulye, Dörtdivan Yağlı Keşi, Dörtdivan Höşmerimi, Bolu Uğut Tatlısı.
Rota: Ankara - Bolu (190 km) – Yedigöller (40 km)
Konaklama: Yok
Toplam Kat Edilecek Mesafe: 270 Km.

2- Düzce-Akçakoca-Zonguldak

Düzce merkezde hediyelik eşya almak için mola verdikten sonra akşam yemeği için son yıllarda doğasının ve 35 kilometrelik sahilinin güzelliği ile dikkat çeken yeşilin ve mavinin uyumlu karışımına sahip dört mevsim turizme açık ama buna rağmen bakir kalabilmeyi başarmış bir sahil kasabası olan Akçakoca'ya geçiyoruz, Akçakoca Bey Anıt Mezarı ve Heykeli'ni, daha sonra da Ceneviz Kalesi'ni gezip, zengin coğrafi işaretleli ürünlerden hazırlanmış yöresel lezzetli akşam yemeğini yiyerek konaklama noktamız olan Zonguldak'a doğru yola çıkıyoruz.

Akşam Yemeği Menüsü: Akçakoca Mancarlı Pide, Düzce Köftesi, Konuralp Pirinci ile Pilav, Düzce Şırası, Düzce Acıkası, Düzce Elma Sirkesi, Düzce Fındıklı Tahin Helva, Akçakoca Melengüççeği Tatlısı.
Tercih Edilen İşletmeler: Çınar Restaurant, İnciraltı Yöresel Ürünler.
Rota: Bolu–Düzce (50 km)–Akçakoca (45 km)-Zonguldak (90 km)
Konaklama: Onka Otel, Staron Otel.
Zonguldak'ta Otele Giriş Saati: 21.30
Toplam Kat Edilecek Mesafe: 185 Km

3- Zonguldak-Amasra-Safranbolu

Otelde yapılacak açık büfe kahvaltı sonrasında ilk durağımız, Maden Şehitleri anıtıdır. Buradaki kara elmas hakkındaki bilgilendirmeden sonra Gökgöl Mağarası'nı geziyoruz. Buradan çelik ve çilek diyarı sayılan Karadeniz Ereğlisi'ne geçerek kendine özgü bir mimariye sahip, kentin geçmişine ışık tutan müzeye ev sahipliği yapmakta olan ve Halil Paşa Konağı olarak da bilinen Karadeniz Ereğlisi Müzesini geziyoruz. Antik ismi Heraklia olan

kentte en önemli çekim merkezlerinden olan Antik Yunan mitolojisinde Zeus'un oğlu Herakles'in yerine getirdiği 12 görevinden biri olan Cehennem Köpeği Kerberos ile savaşına sahne olan Cehennem Ağız Mağaralarını ardından doğal bir mağara iken kısmen yontularak düzleştirilmiş Roma ve Bizans'ta Hıristiyanlığın yasaklandığı dönemlerde ilk ibadet merkezlerinden olduğu düşünülen Yeraltı Kilisesini keşfediyoruz. Zonguldak ilindeki son noktamız Devrek ilçesine gelerek baston ustalarından Devrek Bastonu hakkında bilgilendirme alıyoruz. Ardından Amasra'ya doğru yola çıkıyoruz. Amasra'ya ulaştığımızda Fatih Sultan Mehmet'in Amasra ziyaretindeki Lalasına ilk sözleriyle ünlenen "Lala, Lala Çeşm-i Cihan bu mu ola" dediği tüm şehri en yüksekten gören yerde bu tarihi kasabayı kuş bakışı seyir ediyoruz. Amasra'yla meşhur balık ve bölgeyle özdeşleşen Amasra Salatası başta olmak üzere coğrafi işaretli yiyecekleri de içeren öğle yemeğimizi aldıktan sonra büyük limanda yürüyüş yapıyoruz. Çekiciler Çarşısı'nda yöreye özgü hediyelik eşyaların satıldığı dükkânları gezerek alışveriş yapıyoruz ardından, otobüsümüzle Safranbolu'ya geçiyoruz.

Buradaki ilk durağımız Hıdırlık Tepesi; Safranbolu'nun ne kadar düzenli bir kent oluşumuna sahip olduğunun en güzel kanıtı. Tarihi İpek Yolu'nun en güzide duraklarından biri olan Safranbolu'da Osmanlı İmparatorluğunun mimari izlerini yansıtan Köprülü Mehmet Paşa Camiini, İzzet Mehmet Paşa Camiini ziyaret ederek, Manifaturacılar, Semerciler, Bakırcılar, Demirciler Arastalarını geziyoruz. Konakları, evleri ve lokumlarıyla meşhur Safranbolu'nun tarihi sokaklarında kaybolacağız. Tarihi Kaymakamlar Konağı'nı ve Cinci hanı ve hamamını da gezeceğiz. Lokuma dair bilgiyi alırken, aynı zamanda yapılış aşamalarını da deneyimleyebileceğimiz kentin en meşhur lokumcusunda, hem tadına varma, hem de alışveriş imkânımız olacak. Yemeniciler Arastasında vereceğimiz alışveriş molasında Eflani Çember Bezi hakkında bilgi aldıktan sonra coğrafi işaretli yiyecekler ile donatılmış akşam yemeği soframıza ve konaklama yapacağımız otelimize geçiyoruz.

Sabah Kahvaltısı: Otel açık büfe yöresel lezzetler, Devrek Cevizli Kömeci, Devrek Beyaz Baklavası, Çaycuma Manda Yoğurdu.
Öğle Yemeği: Amasra Çeşmi Cihan Restaurant: Salata ve Balık (Mevsim) menüsü, Bartın Pirinçli Dolması, Bartın Tatlı Böreği, Bartın Ağda Tatlısı, Bartın Kabak Burması Tatlısı, Bartın İncir Doldurması Tatlısı
Akşam Yemeği Menüsü: Karabük Yöresel Lezzetleri, Peruhi, Cevizli erişte, Etlı yaprak sarması, Eskipazar Şalgamı, Miyane Helvası.
Konaklama: Safranbolu Asmalı Konak.
Tercih Edilen İşletmeler: İki Kaşık Restaurant, Meşhur Safranbolu Lokumcusu, Çeşmi Cihan Restaurant, Mustafa Amcanın Yeri, Çekiciler Çarşısı, Yemenice Arastası.
Rota: Zonguldak-Amasra (110 km)-Safranbolu (100 km)
Toplam Kat Edilecek Mesafe: 210 Km
Otele Giriş Saati: 19.30

4- Safranbolu- Kastamonu-Taşköprü-Sinop

Sabah erken saatte kahvaltımızı aldıktan sonra Kastamonu'ya doğru yola çıkıyoruz. Tarihi geçmişi Hititlerle başladığı bilinen ve onlarca medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan

Kastamonu'da ilk durağımız, ilk temelini Komnenos'ların attığı Bizans ve Selçuklu mimari özelliklerini de barındıran, günümüzde yaklaşık 110 metrelik bir tepenin üzerinde ayakta kalmayı başarabilmiş büyüklü bir şehirde olduğunuzu hissettiren, tarihi şehrin en önemli çekim alanını oluşturan ve ziyaretçilerini asırlardır misafir eden Kastamonu Kalesi'ni geziyoruz. Ardından, içeriğinde Cumhuriyet Evi, Şapka ve Dantel Müzesi gibi geçmişe ışık tutan somut belgeler bulunduran, Mimar Kemalettin ile birlikte son dönem Osmanlı mimarlarından olan Mimar Vedat Tek'in adını almış yöreye has mahalli el sanatları örneklerinin de sergilendiği, Mimar Vedat Tek Sanat ve Kültür Sarayı'nı ziyaret edeceğiz.

Müze ziyaretinden sonra 1. Ulusal Mimarlık Akımı ya da Neoklasik Türk üslubunun en güzel örneklerinden olan Mimar Vedat Tek tarafından 1903 yılında yapılmış Hükümet Konağı'nı, İstanbul'dan padişahın cariyelerinden birinin çocuğunu düşürmesine sebep olmasından dolayı sürgün saat efsanesine sahip Kastamonu Saat Kulesi'ni, Kurtuluş Savaşı zamanı, sırtında bebeği ile İnebolu'dan Kastamonu'ya cephaneye taşıyarak kahramanlaşan Türk kadınına temsil eden Şerife Bacı Anıtı'nı ziyaret ediyoruz. Ardından, kent meydanında bulunan, meydanı, camisi, şadırvanı, ve medresesiyle bir külliye görünümüne sahip ve Dünya'da ilk kadın mitinginin gerçekleşmiş olduğu Nasrullah Meydanı'nı, milli marşımızın yazarı Mehmet Akif Ersoy'un Kurtuluş Savaşı zamanında milleti yüreklendirmek adına buraya gelip vaaz verdiği Kadı Nasrullah Camii ve Şadırvanı'nı geziyoruz.

Sonrasında Kastamonu'ya haklı bir şöhret katan, sarımsak, çekme helva ve el sanatları gibi yöresel ürünlerin sergilenip satıldığı ve aynı zamanda Kastamonu El Sanatları Merkezi olarak günümüzde halen etkinliğine devam eden Münire Hanım Medresesi'ni gezip, alışveriş yapıyoruz. Alışveriş bittikten sonra nefis yöresel ve coğrafi işaretli ürünlerle yapılmış yiyeceklerin olduğu öğle yemeğine geçiyoruz ve ardından Sinop'a doğru yola çıkıyoruz.

Sabah Kahvaltısı: Otel açık büfe yöresel lezzetler, Eskipazar Çizlemesi, yöresel pişi(göbü).

Öğle Yemeği Menüsü: Pınarbaşı Kara Çorba, Taşköprü Kuyu Kebabı, Devrekâni Hindi Banduması, Şehit Şerife Bacı Mantısı, Kastamonu Tiridi, Daday Etli Ekmeği, Şehit Şerife Bacı Tatlısı, Devrekâni Cırık Tatlısı, Kastamonu Simidi, Doğanyurt Kestane Balı, Pınarbaşı Kara Çorba, Cide Ceviz Helvası.

Tercih Edilen İşletmeler: Kastamonu El Sanatları Merkezi, Cem Sultan Bedesteni Restaurant, Münire Sultan Sofrası.
Konaklama: Yok
Rota: Safranbolu-Kastamonu (110 km)-Taşköprü (50 km)-Sinop (150km)
Toplam Kat Edilecek Mesafe: 310 Km.

5- Sinop-Ankara

Erfelek Tatlıca Takım Şelaleleri `ne varıyoruz. Harika tabiata sahip hızlı çevre keşfinden sonra, toplamda 24 adet olan şelaleleri yürüyerek geziyor; manzaranın keyfini çıkartıyoruz. Görebildiğimiz kadar şelale gördükten sonra akşam yemeğimiz için, coğrafi işaretli ürün ve yöresel yemeklerden oluşan menümüzü bölgenin en iyilerinden olan Erfelek'teki yöresel yemek hizmeti veren restoranımızda alıyoruz. Boztepe Burnuna kurulmuş olan Sinop Merkeze hareket ediyor ve otelimize geçiyoruz. Sabah otelde aldığımız kahvaltımızın ardından, ülkemizin tek fiyorduna ulaşıyoruz. Hamsilos Fiyorduna ulaşıyoruz. Hamsilos Fiyordunun eşsiz manzarasında dileyen misafirlerimiz fotoğraf çekimi yaparken dileyen misafirlerimize coğrafi işaretli yiyecek olan nokul yapım atölyesi gezisi düzenliyoruz.

Sonrasında, Gaşkaların yaptığı ve yöredeki pek çok medeniyeti savunan Sinop Kalesini, 1262 yılında şehrin ikinci sefer alınması anısına Selçuklu Veziri Muinüddin Süleyman Pervane tarafından yaptırılan ve şu an yöresel ürünlerin sergilenip satıldığı Pervane Medresesini, hemen karşısındaki Selçuklu mimarisinin şahane temsilcisi Ulu Camini ve avlusundaki Serapis Mabedi arkeolojik kazısını gerçekleştiren ünlü arkeolog ordinaryüs profesör Ekrem Akurgal'ın kurulmasına öncülük ettiği 1970 de açılan Sinop Arkeoloji Müzesini ve Sinop halkının geleneksel yaşam odalarını sergileyen, Karadeniz Bölgesindeki en güzel konak-müze olan Sinop Etnoğrafya Müzesini geziyoruz.

Anadolu'nun Alkatraz'ı olarak bilinen, 4000 yıllık geçmişe sahip Gaşkalardan, Greklerden Postus'a, Romalılardan Bizanslılara ve Selçuklulardan Osmanlılara kadar pek çok amaçla hizmet vermiş Sinop Kalesi'nin iç kale olarak kullanılmış bölümü olan ve 1887 yılında zindana çevrilmiş olsa da cezaevi geçmişi 16.yüzyıla dayanan, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde de yapısı ve kaçmanın imkansızına yakın olduğunu bahsettiği Tarihi Sinop Cezaevi gezimize başlıyoruz.

Tarihi Cezaevi, zindanlarında pek çok sanatçı, yazar, şair ve politikacıyı misafir etmiş, 1999 yılında müzeye çevrilene kadar birçok şarkı ve şiire konu olmuş, film ve dizi çalışmalarına da müze olduktan sonra ev sahipliği yapmaya devam etmiştir. Üç bölümden oluşan müze gezimizin bitiminde öğle yemeğimiz için şehir merkezinde serbest zaman sizi bekliyor. Bu serbest zamanda Şekerci Mehmet Gürbüz'den Boyabat Ezmesi ve Ayhan Kotra, Ülgen Teknelerdeki maket gemi atölyelerinde maket gemi yapımını inceleyebilir ve model gemi satın alabilirsiniz. Sinop gezilerimizi tamamladıktan sonra, Batı Karadeniz Bölgesinin benzersiz tatlarına sahip coğrafi işaretli ürünlerinden yapılmış, eşsiz lezzetteki coğrafi işaretli yiyeceklerini tattığımız bu güzel gezimizin artık eve dönüş yolculuğundayız. Üstelik sadece yiyecek değil, coğrafi işaretli ürünlerini de almış olduğunuzu varsayıyoruz.

Sabah Kahvaltısı: Otel açık büfe yöresel lezzetler
Akşam Yemeği: Erfelek Öztürk Restoran: Yöresel lezzetler, Mısır Çorbası, Fasulye Kavurması, Durağan Mahraması, Sinop Kulak Mantısı, Saraydüzü İncir Uyuşturması, Boyabat Sırık Kebabı, Sinop Kulak Mantısı, Gerze Düğün Helvası, Sinop Katlaması, Sinop Nokulu.
Rota: Sinop-Ankara (420 km)
Toplam Kat Edilecek Mesafe: 480 Km
Tercih edilen İşletmeler: Teyzenin Yeri Mantı Restaurant, Örnek Mantı, Şekerci Mehmet Gürbüz, Ayhan Kotra, Ülgen Tekne Modelleri, Akmanoğlu Kotra.
Konaklama: Sinop Otel Denizci,
Otele Giriş Saati: 20.30
Ankara Varış Saati: 23.45

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Geleneksel kültür etkileşimleri kültür ve yerel halkın bir kompozisyonudur. Fikirleri, tarihi, kuşaklar arası kültürel grupların yaşam biçimlerini birleştirir, bütünleştirir. Doğal bir süreç içinde değerlendirilen gelenek ve kültür kavramı toplumun pek çok aktörü ile genişler zenginleşir ve buna önceki, günümüz ve geleceğe ait nesiller dahildir. Her an yeni bir kültürel olgu eklenen yeryüzünde değişime cevap veren bir kültürel grup yer alsada kültürel kaynakları korumak farkında olarak ya da olmayarak gerçekleşen değişimin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Kültürel çeşitliliğin bir parçası da gelenekleri ve kültürü korumaktan geçer. Kültürün dış etkilere cevap veren ve kolay adapte olan yapısı sınırlarını korumayı zorlaştırmakta, küreselleşme ile birlikte homojenize biçimde gelişen bir McWorld ya da Burger evreni oluşmaktadır ki bu durum korumanın çabuk adapte olabilen yapısının tartışılmasını gerekli kılmaktadır (Davies, 2018).

Coğrafi işaretler; üretici, tüketici, kültürel mirası gibi birbirinden ayrılamaz unsurlardan oluşmaktadır. Yerel halkın üretimi ile başlayıp yine kendi girdisine dönüştüğü ve süreçten en fazla katkıyı yerel halkın aldığı bir süreci oluşturur. Coğrafi işaretlerin devletin ilgili mekanizmalarınca nitelikli yönetiliyor olması; bölgeye anlamlı katkılar sunmakta, bölgesel kalkınma, sürdürülebilirlik, kültürel miras gibi konuların gelişim ve ilerleyişine öncü olmaktadır. Turizmin farklı türleri ve alt faaliyetleri ile her an genişlediği perspektifinden hareketle; kültürün korunması ve korunarak bir turizm değeri oluşturması oldukça gerekli bir husustur. Özellikle turizmin son yıllarda sorumluluk esasına göre gerçekleştiriliyor olması; kültüre, yerel kimliğe, gelecek nesillere karşı dair büyük bir borcumuz olduğu gerçeğini ortaya çıkarmakta ve bizleri turizmden yarar sağlayan ve katkı sunan olarak iki farklı açıdan turizme dahil etmektedir. Bu noktadan hareketle; coğrafi işaretli ürünlerin turizm sisteminde yeri doldurulamaz bir konumu olduğunu ifade etmek mümkündür.

Turizmin önemli bir aktivesini oluşturan kültür turları yılın her dönemi ulusal ve uluslararası alanda gerçekleştirilmekte ve yüksek bütçeli bir ekonomik girdi sağlamaktadır. Özellikle son dönemde değişen turistik beklentiye istinaden oluşturulan gastronomi turları farklı istek

ve ihtiyaçlara göre şekillenmekte ve değişmektedir. Bu noktada araştırmada gerçekleştirdiğimiz coğrafi işaretli ürünler kapsamında gerçekleştirilebilecek gastronomi turları; günümüz gastronomi turlarına anlamlı bir öneri getireceği öngörülmektedir.

Gastronomi turlarının coğrafi işaretli ürünler aracılığı ile oluşturulmasına yönelik olarak bir tur güzergâhı önerisinde bulunulan bu çalışmada, çeşitli seyahat acentelerinin internet siteleri incelenmiş olup, Batı Karadeniz’de yer alan illerle ilgili olarak coğrafi işaretli ürünlere Türk Patent ve Marka kurumunun coğrafi işaretli ürünler listesinden ulaşılmıştır. Literatür taramasında, özellikle yabancı ülkelerde coğrafi işaretli ürünlere yüksek düzeyde ilginin olduğu ve destinasyon pazarlamasında öncü turistik bir ürün olduğu görülmüştür. Çalışmanın son zamanlarda giderek artan gastronomi tur talebine ilişkin bir ihtiyacı yerine getirme niteliğinde olduğu ve oluşturulan örnek tur programının seyahat acenteleri tarafından revize edilerek kullanılabilmesi gibi turizm rehberliği bölümlerindeki öğrencilere teknik gezi olarak da uygulanabileceği düşünülmektedir. Daha sonraki çalışmalarda, coğrafi işaretli ürünler ekseninde hazırlanan gastronomi turlarına katılan turistlerin satın alma kararlarında coğrafi işaretli ürünlerin rolü, diğer bölgelerde uygulanabilecek olan gastronomi turlarında coğrafi işaretli ürünlerin kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Arslantürk, Y., Gül, T. (2019). Turist Rehberliği Mesleği Dünü -Bugünü -Yarını. Burhanettin Zengin, Gül Erkol Bayram, Orhan Batman (Editörler), Turist Rehberliğinde Yeni Eğilimler ve Turist Rehberliğinin Geleceği (s. 287-325). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Barham, E. (2003). Translating terroir: the global challenge of French AOC labeling, *Journal of Rural Studies*, 19, 127–138.
- Blakeney, M. (2009). Protection of Traditional Knowledge by Geographical Indications’, *International Journal of Intellectual Property Management*, 3, 357-374.
- Bowen, S. (2010). Embedding local places in global spaces: Geographical indications as a territorial development strategy, *Rural Sociology*, 75 (2), 209–243.
- Bowen, S., Zapata, A.V. (2009). Geographical Indications, Terroir, and Socio Economic and Ecological Sustainability: The Case of Tequila . *Journal of Rural Studies*. 25 (1), 108-119.
- Broude, T. (2005). Culture, trade and additional protection for geographical indications,” *Bridges: Trade and Sustainable Development Review*, No. 9, 20–22.
- Cagenegem, V. W., Drahos, P., Cleary, J. (2015). Provenance of Australian food products: is there a place for Geographical Indications?, *Rural Industries Research and Development Corporation*.
- Davies, P. (2018), Geographical indications, authenticity and protection of traditional cultural expressions,
https://www.academia.edu/29185778/Geographical_indications_authenticity_and_protection_of_traditional_cultural_expressions_en (Erişim Tarihi: 06.03.2019).
- Deselnicu, O. C., Costanigro, M., Souza-Monteiro, D. M., McFadden, D. T. (2013). A meta-analysis of geographical indication food valuation studies: what drives the premium for origin-based labels?. *Journal of Agricultural and Resource Economics*, 204-219.
- Downes, D. (2000) ‘Intellectual Property as a Tool to Protect Traditional Knowledge’ (2000) 25, *Columbia Journal of Environmental Law*, 25, 253-281.

- Gangjee, D. S. (2015). Proving Provenance? Geographical Indications Certification and Its Ambiguities. *World Development*.
- Ghafele, R. (2009). Creating the missing link: Applying collective Marks to create clusters, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 4 (1), 57–66.
- Frankel, S. (2011). The mismatch of geographical indications and innovative traditional knowledge, *Victoria University of Wellington Legal Research Papers*, 1 (6).
- Hazarhun, E., Tepeci, M. (2018). Coğrafi İşaretle Sahip Olan Yöresel Ürün ve Yemeklerin Manisa'nın Gastronomi Turizminin Gelişimine Katkısı. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(Ek.1), 371-389.
- Henderson, J. C. (2009). "Food tourism reviewed", *British Food Journal*, 11 (4): 317-326.
- İrigüler, F., Güler, M. E. (2016). Emotional labor of tourist guides: How does it affect their job satisfaction and burnout levels?. *Journal of Yaşar University*, 11(42), 113-123.
- Jay, T., Taylor, M. (2012). A Case of Champagne: A Study of Geographical Indications. *Corporate Governance eJournal*, 7 (15), 1-32.
- Kan, M., Gülçubuk, B., Küçükçongar, M. (2012). Coğrafi İşaretlerin Kırsal Turizmde Kullanılma Olanakları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22), 93-101.
- Kargılioğlu, Ş. (2019). Planlı Davranış Teorisi Bağlamında Sokak Lezzetlerinin Destinasyon Seçimi Ve Tekrar Ziyaret Etme Niyetine Etkisi: İstanbul İli Örneği. *Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- Mercan, Ş. O., Üzülmöz, M. (2014). Coğrafi işaretlerin bölgesel turizm gelişimindeki önemi: Çanakkale ili örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29(2).
- Panizzon, M. (2005). Traditional knowledge and geographical indications: Foundations, interests and negotiating positions, working paper 2005/01, Swiss National Centre of Competence in Research.
- Polat Üzümcü, T., Alyakut, Ö., Adalet Akpulat, N. (2017), Coğrafi İşaretleme Kapsamında Kocaeli Gastronomik Ürünlerin Değerlendirilmesi, *KMU Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19 (28), 132-140.
- Raustiala, K., Munzer, S., R. (2007). The global struggle over geographic indications, *European Journal of International Law*, 18 (2) 337–365.
- Ryu, K., Jang, S. (2006). Intention to experience local cuisine in a travel destination: The modified theory of reasoned action. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 30(4), 507-516.
- Şahin, G. (2013). Coğrafi İşaretlerin Önemi ve Vize (Kıkkale)'nin Coğrafi İşaretleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 23-37
- Türk Patent Enstitüsü (TPE). (2012), Marka ve Coğrafi İşaret Başvurularının Hazırlanması, Marka ve Coğrafi İşaret İşlemleri ile İlgili Bilgiler ve Gerekli Belgeler, TPE Yayınları, Ankara.
- Türk patent. <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/temp/6B3F914C-E72C-437C-8A30-F50C51DE0A23.pdf> , (Erişim Tarihi: 10.02.2019)
- WIPO. (2018). Geographical Indications: An Introduction. http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/geographical/952/wipo_pub_952.pdf, (Erişim Tarihi: 15.02.2019).

Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research, Vol. 3, Issue 4 (Özel Sayı), 624-639, 2019

Gastronomi Turlarının Coğrafi İşaretleme Ürünleri Aracılığı İle Oluşturulması: Batı Karadeniz Turları Örneği
Şaban KARGIĞLIOĞLU, Yavuz ÇETİN, Gül ERKOL BAYRAM

- World Trade Organization (WTO). The Trade Related Property Rights Agreement (TRIPS). February 2011. <http://www.wto.org>. (Erişim Tarihi: 12.02.2019).
- Yenipinar, U., Köşker, H., Karacaoğlu, S. (2014). Turizmde Yerel Yiyeceklerin Önemi ve Coğrafi İşaretleme: Van Otlu Peyniri. The Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 13, 23.
- Zengin, B., Uyar, H., Erkol, G. (2014). Gastronomi Turizmi Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. 15. Ulusal Turizm Kongresi.
- Zografos, D. (2008). "Geographical Indications & Socio-Economic Development," IQsensato working paper.
- Anı Tur. <https://www.anitur.com/tur/akcakoca-amasra-safranbolu-ve-bol-bol-yuzme-turu-3-gece>, (Erişim Tarihi: 01.03.2019).
- Jolly Tur. <https://www.jollytur.com/safranbolu-abant-golcuk-turu-3-gece-4-gun-izmir-cikisli>, (Erişim Tarihi: 01.03.2019).
- Mevzuat. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.555.pdf> (Erişim Tarihi: 25.02.2019).
- Tatilbudur.com. <https://www.tatilbudur.com/eskisehir-cikisli-bati-karadeniz-turu-1-gece-2-gun>, (Erişim Tarihi: 01.03.2019).